

**БЕКІТІЛДІ**

**«Basel» сақтандыру компаниясы АҚ**

**Директорлар кеңесі**

**2024 ж. «10» қаңтар №01/24 хаттама**

**«BASEL» САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ АҚ  
ТАСЫМАЛДАУШЫНЫҢ ЖОЛАУШЫЛАР АЛДЫНДАҒЫ  
АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІГІН  
МІНДЕТТІ САҚТАНДЫРУ  
ЕРЕЖЕЛЕРІ**

**Алматы 2024 ж.**

## Мазмұны

1. Жалпы қағидалар
2. Сақтандыру шарты мен оны жасау тәртібі
3. Сақтандыру шартының қолданысы
4. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату
5. Сақтанушының міндеттері мен құқықтары
6. Сақтандырушының міндеттері мен құқықтары
7. Жәбірленушінің құқықтары
8. Сақтандыру сыйлықақысы
9. Сақтандыру жағдайының орын алғанын, келтірілген залал көлемін және сақтандыру сыйлықақысын анықтау
10. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың жалпы талаптары
11. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың тәртібі
12. Сақтандыру төлемін төлеуден бас тарту
13. Залал келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы
14. Сақтандыру шартын электронды түрде жасасу және Сақтандыру жағдайларын реттеу тәртібі
15. Дауларды реттеу ерекшеліктері

## 1. ЖАЛПЫ ҚАҒИДАЛАР

- 1.1.** Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандырудың осы Ережелері (бұдан әрі – Ережелер) 2003 жылғы 1 шілдедегі № 446-II «Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» Қазақстан Республикасының заңына (бұдан әрі – Заң) сәйкес әзірленді.
- 1.2.** Ережелерде қолданылған негізгі түсініктер:
- 1) **жәбірленуші** – тасымалдауды жүзеге асырған кезде өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиян келтірілген тұлға;
  - 2) **жолаушы** – тасымалдаушымен ауызша немесе жазбаша түрде тасымалдау шартын жасасқан жеке тұлға;
  - 3) **жолаушы мүлкі** – тасымалдау барысында зиян келтірілген болса тасымалдаушы жауап беретін жолаушының жолжүгі және өзімен бірге алып жүретін қол жүгі;
  - 4) **пайда алушы** – осы Заңға сәйкес сақтандыру төлемін алатын тұлға;
  - 5) **сақтандыру жағдайы** – сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды қарастыратын уақиғанын орын алуы;
  - 6) **сақтандыру омбудсмаы** – Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» заңына сәйкес сақтандыру нарығына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын өз қызметі бойынша тәуелсіз жеке тұлға;
  - 7) **сақтандыру сомасы** – сақтандыру объектісі сақтандырылған ақша сомасы және сақтандыру жағдайы болған кезде ол Сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін көрсетеді;
  - 8) **сақтандыру сыйықысы** – сақтандыру шарты белгілеген көлемде пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндетін алғаны үшін сақтанушы сақтандырушыға төлеуге тиісті ақша сомасы;
  - 9) **сақтандыру төлемі** – сақтандыру жағдайы орын алған жағдайда сақтандыру сомасы шегінде сақтандырушының пайда алушыға төлейтін ақша сомасы;
  - 10) **сақтандырушы** – сақтандыру жағдайы орын алған кезде сақтанушыға немесе пайдасына қарай шарт жасалған басқа тұлғаға (пайда алушыға) шартта белгіленген сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндетті сақтандыру ұйымы ретінде тіркелген және Қазақстан Республикасы аумағында Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензиясы бар заңды тұлға;
  - 11) **сақтандырылушы** – оған қатысты міндетті сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға;

- 12) **сақтанушы** – сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан тұлға. Егер сақтандыру шартында басқаша қарастырылмаса, сақтанушы бір уақытта сақтандырылған да болып табылады;
- 13) **тасымалдаушы** – темір жол, теңіз, ішкі су, әуе, автокөлік тасымалдау құралын, сонымен қоса қалалық рельстік қатынас жолын меншік құқығы немесе басқа да заңды негізде иеленген және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жолаушыларды және олардың жолжүгін төлемге немесе жалға тасымалдауды жүзеге асыруға құқығы бар жеке немесе заңды тұлға;
- 14) **тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігі** – Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында белгіленген жолаушылардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне тасымалдау барысында келтірілген зиянды өтеу міндеті;
- 15) **уәкілетті орган** – қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарына мемлекеттік реттеу, бақылау және қадағалау жүргізетін мемлекеттік орган;
- 16) **дерекқорды қалыптастыру және жүргізуді қадағалайтын ұйым** – Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» заңының және Қазақстан Республикасының сақтандырудың міндетті түрлері бойынша заңнамалық актілерінің негізінде азаматтық-құқықтық жауапкершілікті сақтандырудың міндетті түрлері бойынша дерекқорды қалыптастыру мен жүргізуді жүзеге асыратын мемлекеттің қатысуы бар бейкомерциялық ұйым;
- 17) **франшиза** – сақтандырушыны белгілі бір көлемнен аспайтын шығынды өтеуден босату.
- 1.3. Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында белгіленген тасымалдаушының жолаушыларды тасымалдау барысында олардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу міндетіне байланысты мүліктік мүддесі тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру объектісі (бұдан кейін – тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру) болып табылады.
- 1.4. Тасымалдау барысында сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру арқылы жолаушылардың мүліктік мүдделерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандырудың мақсаты болып табылады.
- 1.5. Жолаушыларды және олардың мүлкін темір жол, теңіз, ішкі су, әуе, автокөлік тасымалдау құралы, сонымен қоса қалалық рельстік қатынас жолы арқылы жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының тасымалдаушы-резиденттерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті сақтандырылуға тиіс.
- 1.6. Жолаушыларды және олардың мүлкін темір жол, теңіз, ішкі су, әуе, автокөлік тасымалдау құралы, сонымен қоса қалалық рельстік қатынас

жолы арқылы жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының тасымалдаушы-резиденттерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігі міндетті сақтандырылуға тиіс.

- 1.7. Тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігі жолаушыларды және олардың мүлкін тасымалдау үшін пайдаланатын әрбір көлік құралы бойынша сақтандырылуы тиіс.
- 1.8. Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін ерікті сақтандыру шартын жасау тасымалдау жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау міндетінен тасымалдаушыны босатпайды.
- 1.9. Сақтандырушы Қазақстан Республикасының «Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы» заңында белгіленген тәртіппен Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қорымен қатысу шартын жасасты.
- 1.10. Сақтандырушы өзінің қаржы есептемесі мен аудиторлық есебін Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіп пен мерзімдерде мемлекеттік және орыс тілдерінде жариялайды.
- 1.11. Сақтандырушы бәсекелестікті шектеу немесе жоюға, басқа сақтандырушылардың алдында тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау бойынша негізсіз артықшылықты ұсыну немесе қабылдауға, сақтанушының құқықтары мен заңды мүдделерін шектеуге бағытталған қызметті атқармайды.
- 1.12. Сақтанушы сақтандырушыны таңдауға ерікті.

## **2. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫ МЕН ОНЫ ЖАСАУ ТӘРТІБІ**

- 2.1. Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру Заң және осы Ережелерге сәйкес сақтандырушы мен сақтанушының ортасында жасалған шарт негізінде жүзеге асырылады.
- 2.2. Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты моралдық зиянды өтеуді және мүліктің тауарлық құнын жоғалтуын қоса алғанда жәбірленушінің алынбай қалған пайдасын есептемегенде, жәбірленушінің өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірген залал салдарынан туындаған міндеттемелер бойынша, сондай-ақ жәбірленушінің тауарларды жеткізу немесе жұмыс жүргізу (қызмет көрсету) мерзімін сақтамауына, келісімшарт (шарттар) бойынша басқа да міндеттемелерін бұзуымен байланысты айыпақы төлеу шығындары бойынша да сақтандыру төлемін жүргізуді қарастырады.
- 2.3. Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларды қоспағанда, Сақтандырушының сақтанушымен тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасудан бас тартуға құқығы жоқ.
- 2.4. Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттеледі, ал

сақтандырушы сақтандыру жағдайы орын алған кезде пайда алушыға осы Заңда бекітілген көлемде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндеттенеді.

- 2.5.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандырушының сақтандыру полисін электрондық нысанда ресімдеуі арқылы жазбаша түрде жасалады.
- 2.6.** Сақтанушының сақтандыру шарттарымен танысқаны туралы белгісі бар өтініші тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасауға негіз болып табылады.
- 2.7.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында көрсетілуі тиіс жағдайлардың толық еместігі үшін жауапкершілікті сақтандырушы көтереді. Жекелеген талаптарының толық болмауы салдарынан тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша туындаған дау сақтанушы пайдасына шешіледі.
- 2.8.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтанушының қалауынша сақтандырушыға өтініш беру немесе сақтанушы мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу арқылы жасалуы мүмкін.
- 2.9.** Сақтандыру полисінде Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 826-бабында айтылған талаптардан басқа сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы бойынша шекті жауапкершілігінің көлемі көрсетілуі тиіс.
- 2.10.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру полисін ресімдеуге қойылатын талаптар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленеді.
- 2.11.** Егер сақтандырушы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын сақтанушының (сақтандырылушының) немесе жәбірленушінің жағдайын Заңда және осы Ережелерде қарастырылғанмен салыстырғанда нашарлата түсетін талаптарда жасаса, онда сақтандыру жағдайы туындағанда сақтандырушы Заңда және осы Ережелерде белгіленген талаптарға сәйкес сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленуші алдында жауапты болады.
- 2.12.** Тасымалдаушының азаматтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жолаушылар мен олардың жүгін тасымалдайтын көлік құралын пайдалану барысында қолданыстағы заңнамада қарастырылған міндеттерді Сақтанушы білместіктен бұзу нәтижесінде мүдделеріне залал келтірілген үшінші тұлғалардың (жолаушының) пайдасына жасалған шарт болып табылады.
- 2.13.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын электрондық түрде жасаған кезде сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық

ресурстармен алмасу үшін сақтандырушының интернет-ресурсы пайдаланылады.

- 2.14.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау үшін арызды электрондық түрде бергенде сақтанушы мамандырылған бағдарламалық жасақтаманы пайдалануға міндетті емес.
- 2.15.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын электрондық түрде жасайтын сақтандыру ұйымдарының тізімі дерекқорды қалыптастыру және жүргізумен айналысатын ұйымның интернет-ресурсында орналастырылады.
- 2.16.** Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативті құқықтық актілерімен бекітіледі.
- 2.17.** Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалану арқылы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасағанда, сақтандырушы мыналарды қамтамасыз етуге міндетті:
- 1) электрондық хабарлама түрінде сақтанушыға тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының жасалғаны немесе оны жасаудан бас тарту (бас тартудың себептерін көрсете отырып) туралы жедел түрде ескерту жіберу;
  - 2) сақтанушының дерекқорды қалыптастыру және жүргізумен айналысатын ұйымның ақпараттық жүйесі арқылы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша ақпаратты тексеру мүмкіндігі;
  - 3) сақтандырушының интернет-ресурсына сақтанушыға тәулік бойы кіруді қамтамасыз етумен электрондық түрде тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын сақтау;
  - 4) төмендегі жағдайлар үшін сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) электронды түрде сақтандырушыға ақпаратты (арыз, ескерту және (немесе) басқа құжаттар, ақпараттарды) құру және жіберу мүмкіндігі:
    - мәліметтерді өзгерту, тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын қайта ресімдеу;
    - тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;
    - сақтандыру жағдайының орын алғандығы туралы ескерту;
    - келтірілген залал көлемін бағалауды жүргізу;
    - сақтандыру төлемін алу.
- 2.18.** Дерекқорды қалыптастырумен және жүргізумен айналысатын ұйымнан тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының жасалғаны туралы хабарлама жіберіледі.
- 2.19.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының жасалғаны туралы хабарламаның тәртібі мен мазмұнына қойылатын талаптарды құзыретті орган анықтайды.

- 2.20.** Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалану арқылы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасағанда сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысы бөліп төленетін жағдайда, бірінші сақтандыру жарнасын) Заңда және осы Ережелерде белгіленген сақтандыру шарттарымен танысқаннан кейін төлейді. Осы арқылы ол өзіне ұсынылған талаптарда осы шартты жасауға келісімін білдіреді.
- 2.21.** Сақтандырушы өзінің интернет-ресурсын пайдалану арқылы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау мүмкіндігін тәулік бойы қамтамасыз етеді.
- 2.22.** Сақтанушы мен сақтандырушы арасында ақпараттық өзара әрекеттестік арқылы сақтандыру шарттарын электрондық түрде жасауға арналған сақтандыру ұйымдарының ақпараттық жүйелерін пайдалана отырып тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасау бойынша сақтандыру агенттерінің қызметіне жол берілмейді.

### **3. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫСЫ**

- 3.1.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты осы Заңға сәйкес жәбірленуші болып танылған барлық тұлғаларға қатысты қолданыста болады.
- 3.2.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты талаптарында басқаша қарастырылмаса, тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеген кезден бастап, ал сыйлықақы бөліп төленген жағдайда – бірінші сақтандыру жарнасы төленгеннен бастап, күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болып табылады.
- 3.3.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты күшіне енген күннен бастап 12 (он екі) ай мерзіміне жасалынады. Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандырудың толық мерзімі бойы әрекет етеді және бірінші орын алған сақтандыру жағдайы бойынша өз әрекетін тоқтатпайды.
- 3.4.** Егер тасымалдаушының жолаушыларды және олардың мүлкін тасымалдау құқығы он екі айдан аз уақытты құрайтын кезең ішінде аяқталатын болса, онда тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты тек осы кезеңге ғана жасалады.
- 3.5.** Таратылатын сақтандыру ұйымы – сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру жүйесіне қатысушының кредиторларымен (сақтанушыларымен) он екі айдан аз мерзімге жолаушылар алдындағы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасуға рұқсат етіледі.
- 3.6.** Қазақстан Республикасы жасаған халықаралық шарттарда басқаша қарастырылмаса, Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті

сақтандыру шартының қолданысы Қазақстан Республикасының аумағымен ғана шектеледі.

#### **4. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН МЕРЗІМІНЕН БҰРЫН ТОҚТАТУ**

- 4.1.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексінде белгіленген жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылды деп есептеледі.
- 4.2.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату үшін сақтанушы (сақтанушының қайтыс болған жағдайда – оның мирасқоры (мирасқорлары)) сақтандырушыға жазбаша өтініш береді.
- 4.3.** Сақтанушы сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтатқан кезде және тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандырудың жаңа шартын бұрынғы сақтандырушымен жасайтын болса, келесі формула бойынша есептелетін сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігін қайтарып алуға құқылы:

$ССБ = CC * n / N$ , бұл жерде:

ССБ – сақтандырушы ұстап қалатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

СС – тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша төленген сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (теңгемен);

n – тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты күшіне енген кезден бастап оның мерзімінен бұрын тоқтатылған уақытына дейінгі мерзім, өтініш жасалған күнді қосқанда;

N – тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасалған мерзім (күнмен).

- 4.4.** Осы Ережелердің 4.3-тармағында қарастырылған талап орындалмаған жағдайда, сақтандырушы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда сақтандыру сыйлықақысының бөлігін келесі мөлшерлерде ұстап қалуға құқылы:

| <b>№<br/>п/п</b> | <b>Сақтандыру шарты күшіне<br/>енген кезден бастап оның<br/>мерзімінен бұрын тоқтатылған<br/>уақытына дейінгі мерзім</b> | <b>Сақтандырушы ұстап қалатын<br/>сақтандыру сыйлықақысының<br/>мөлшері (жылдық сақтандыру<br/>сыйлықақысынан пайыздық<br/>көлемде)</b> |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1                | 1 айды қоса алғанға дейін                                                                                                | 20                                                                                                                                      |
| 2                | 1-ден 2 айды қоса алғанда                                                                                                | 30                                                                                                                                      |
| 3                | 2-ден 3 айды қоса алғанда                                                                                                | 40                                                                                                                                      |
| 4                | 3-тен 4 айды қоса алғанда                                                                                                | 50                                                                                                                                      |
| 5                | 4-тен 5 айды қоса алғанда                                                                                                | 60                                                                                                                                      |

|    |                             |     |
|----|-----------------------------|-----|
| 6  | 5-тен 6 айды қоса алғанда   | 70  |
| 7  | 6-дан 7 айды қоса алғанда   | 75  |
| 8  | 7-ден 8 айды қоса алғанда   | 80  |
| 9  | 8-ден 9 айды қоса алғанда   | 85  |
| 10 | 9-дан 10 айды қоса алғанда  | 90  |
| 11 | 10-нан 11 айды қоса алғанда | 95  |
| 12 | 11 айдан артық              | 100 |

## **5. САҚТАНУШЫНЫҢ/САҚТАНДЫРЫЛУШЫНЫҢ МІНДЕТТЕРІ МЕН ҚҰҚЫҚТАРЫ**

### **5.1. Сақтанушының/ Сақтандырылушының құқықтары:**

- 1) сақтандырушыдан тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын, сақтандыру шарты бойынша өз құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап ету;
- 2) жәбірленушінің денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген залал көлемін бағалау үшін тәуелсіз сараптамашының көмегін пайдалану;
- 3) келтірілген зиянның мөлшерін бағалау нәтижелерімен және сақтандырушы (оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы) немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген сақтандыру төлемі мөлшерінің есептерімен танысу;
- 4) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату (бұл құқық тек сақтанушыға ғана қолданылады).

Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді шешу үшін осы Ережелердің 14-бөлімінде қарастырылған ерекшеліктерді ескере отырып сақтандырушыға немесе сақтандыру омбудсманына немесе сотқа өтініш беру;

- 5) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, өтінішті және қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурс арқылы) жіберу;
- 6) осы Заңда қарастырылған жағдайларда сақтандыру төлемін алу.

### **5.2. Сақтанушының міндеттері:**

- 1) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасаған кезде Заңға және осы Ережелерге сәйкес тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартына енгізу үшін қажетті мәліметтерді сақтандырушыға беру;

- 2) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты белгілеген көлемде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеу;
  - 3) сақтандыру жағдайы орын алғаны туралы өзіне белгілі болғаннан кейін шұғыл түрде, 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей, қолжетімді әдіспен (ауызша, жазбаша) сақтандыру шарты жасалған сақтандырушыны бұл туралы хабардар етуге. Ауызша берілген мәлімет соңында (жетпіс екі сағат ішінде) жазбаша түрде расталуы керек. Егер сақтанушы мен сақтандырылушы бір тұлға болмаса, онда сақтандырушыны сақтандыру жағдайы туралы хабарландыру міндеті сақтандырылушыға жүктеледі. Егер сақтанушының (сақтандырылушының) дәлелді себеппен аталған іс-әрекетті орындауға мүмкіндігі болмаса, мұны құжатпен растауы керек;
  - 4) сақтандыру жағдайы орын алған кезде болуы мүмкін залалдың алдын алу немесе келтірілген залалды азайту үшін қалыптасқан жағдайда дұрыс және қолжетімді шараларды, сондай-ақ мүлікті құтқару бойынша және жәбірленуші тұлғаларға көмек көрсету жөнінде шаралар қолдану;
  - 5) тиісті органдар мен ұйымдарға, олардың құзіретін негізге ала отырып (жол қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі уәкілетті органның бөлімшелеріне, мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдарына, жедел медициналық көмек қызметіне, апаттан құтқару қызметіне), сақтандыру жағдайы мен жәбірленуші тұлғалар туралы хабарлау;
  - 6) көліктегі сақтандыру жағдайы туралы акт жасау;
  - 7) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының орын алғаны үшін жауапты тұлғаға кері талап қою құқығының өтуін қамтамасыз ету.
- 5.3.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін сақтанушының (сақтандырылушының) басқа да міндеттері қарастырылуы мүмкін;
- 5.4.** Ережелердің 5.2-тармағының 4), 5) және 7) тармақшасында көрсетілген сақтанушының міндеттері сақтандыру жағдайы орын алған кезде көлік құралын тікелей жүргізген тұлғаға жүктеледі.

## **6. САҚТАНДЫРУШЫНЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ**

### **6.1. Сақтандырушының құқықтары:**

- 1) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасаған кезде Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі қарастырған мәліметтерден басқа сақтанушыдан осы Ережелерге сәйкес сақтандыру шартына енгізу үшін қажетті мәліметтерді, сонымен қатар бұдан бұрынғы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттары, сақтандыру жағдайлары мен сақтандыру төлемдері туралы ақпарат беруді талап ету;

- 2) тиісті мемлекеттік органдардан және ұйымдардан, олардың құзіретін негізге ала отырып, сақтандыру жағдайының болу фактісін және жәбірленушілерге келтірілген залал көлемін растайтын құжаттарды сұрату;
  - 3) көлік оқиғасының себептерін және басқа да мән-жайды анықтау үшін жәбірленушінің бүлінген (жойылған) мүлкіне келтірілген залалды бағалау;
  - 4) сақтандыру жағдайы орын алған кезде жәбірленушінің денсаулығына (немесе) мүлкіне келтірілген залал көлемін және сақтандыру төлемінің көлемін анықтау үшін тәуелсіз сарапшының қызметін пайдалану;
  - 5) Ережелердің 13-бөлімінде қарастырылған жағдайларда сақтандыру жағдайының орын алғаны үшін жауапты тұлғаға кері талап қою құқығын пайдалану;
  - 6) Ережелердің 12-бөлімінде қарастырылған негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүргізуден бас тарту.
- 6.2.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына қайшы келмейтін сақтандырушының басқа да құқықтары қарастырылуы мүмкін.
- 6.3.** Сақтандырушының міндеттері:
- 1) сақтанушыны (сақтандырылушыны) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарымен таныстыру, сақтандыру шартынан туындайтын тараптардың құқықтары мен міндеттерін түсіндіру;
  - 2) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасағаннан кейін сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру полисін ресімдеу;
  - 3) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру арқылы қорғаудың қолданыс кезеңінде басталған сақтандыру жағдайы (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға) туралы хабардар еткен кезде оны дереу тіркеп, осы сақтандыру жағдайы (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға) бойынша мәліметтерді уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға ұсыну;
  - 4) сақтандыру жағдайының орын алғаны туралы хабарлама алғаннан кейінгі жеті жұмыс күні ішінде сақтанушының немесе оның өкілінің өтініші бойынша келтірілген залалдың көлемін бағалауға, сақтандыру төлем көлемінің есебі көрсетілген сақтандыру актісін жасауға және оны танысу үшін пайда алушыға беру;
  - 5) сақтандыру жағдайының орын алу фактісін және сақтандырушы өтеуге тиіс залал көлемін растайтын құжаттар толық болмаған жағдайда, оларды алғаннан кейінгі үш жұмыс күні ішінде жетіспейтін және (немесе) дұрыс ресімделмеген құжаттардың толық тізімін көрсете отырып бұл туралы арыз берушіні хабарландыру;

- 6) сақтандыру жағдайы орын алған жағдайда Заңда және осы Ережелерде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде тиісті сақтандыру төлемін жүзеге асыру;
  - 7) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) арыз алған жағдайда сақтанушының (жәбірленушінің, пайда алушының) талаптарын қарастырып, бес жұмыс күні ішінде дауды реттеудің әрі қарайғы тәртібін көрсететін жазбаша жауапты беру;
  - 8) сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) сақтандыру омбудсменіне жіберілген арызды алған жағдайда сол арызды, сонымен қатар оған қатысты құжаттарды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде сақтандыру омбудсменіне қайта бағыттау;
  - 9) сақтанушыға (сақтандырылушыға) сақтандыру жағдайы кезінде залалдың алдын алу немесе оны азайту мақсатында көтерген шығындарының орнын толтыру;
  - 10) сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету.
- 6.4.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына қайшы келмейтін сақтандырушының басқа да міндеттері қарастырылуы мүмкін.

## **7. ЖӘБІРЛЕНУШІНІҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ**

### **7.1. Жәбірленушінің құқықтары:**

- 1) сақтанушы (сақтандырылушы) жолаушыларды және олардың мүлкін тасымалдау нәтижесінде орын алған сақтандыру жағдайының басталуын сақтандырушыға хабарлау;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) орнына сақтандыру төлемін жүргізу үшін қажетті құжаттарды жинауға және оларды сақтанушы (сақтандырылушы) тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан сақтандырушыға тапсыру;
- 3) денсаулыққа және (немесе) мүлікке келтірілген залалдың көлемін бағалау үшін тәуелсіз сарапшының қызметін пайдалану;
- 4) сақтандырушы немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген келтірілген залал көлемін бағалау нәтижелерімен және сақтандыру төлемі көлемінің есебімен танысу;
- 5) сақтандыру төлемін Заң мен осы Ережелерде белгілеген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде алу;
- 6) Ережелердің 14 бөлімінде қарастырылған ерекшеліктерді ескере отырып сақтандырушыға немесе сақтандыру омбудсманына не сотқа тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сұраныс жасау;
- 7) сақтандыру омбудсманына арыз және тіркелмелі құжаттарды жіберу (тікелей сақтандыру омбудсманына, сонымен қатар оның интернет-

ресурсы арқылы, немесе сақтандырушы арқылы, сонымен қатар оның филиалы, өкілдігі арқылы);

- 8) алынған сақтандыру төлемі сомасынан келтірілген залал сомасы артық болған жағдайда тасымалдаушыға келтірілген залалды өтеу туралы талап қою.

- 7.2. Осы Заңда қарастырылған жағдайларда Ережелердің 7.1 тармағымен белгіленген жәбірленуші құқықтары пайда алушылар ретінде саналатын басқа тұлғаларға ауысады.

## 8. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ

- 8.1. Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыруды жүзеге асырған кезде бір көлік құралына қатысты келесідей жылдық сақтандыру сыйлықақылары анықталады (айлық есептеу көрсеткіштерінде):

| №<br>п/п | Көлік құралының атауы                                | Жылдық<br>сақтандыру<br>сыйлықақысының<br>көлемі |
|----------|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 1        | Автомобиль көлігі                                    |                                                  |
|          | 1) жеңіл автомобильдер, автобустар, микроавтобустар: |                                                  |
|          | 4 жолаушы орны бар                                   | 3                                                |
|          | 4-тен 7-ні қоса алғанда жолаушы орны бар             | 5                                                |
|          | 7-ден 16-ны қоса алғанда жолаушы орны бар            | 11,5                                             |
|          | 16-дан 30-ды қоса алғанда жолаушы орны бар           | 16                                               |
|          | 30-дан жоғары жолаушы орны бар                       | 23                                               |
|          | 2) трамвайлар, троллейбустар                         | 7                                                |
| 2        | Әуе көлігі                                           |                                                  |
|          | 1) ұшақтар                                           |                                                  |
|          | 50 жолаушы орнын қоса алғанда                        | 400                                              |
|          | 50-ден 120-ны қоса алғанда жолаушы орны бар          | 990                                              |
|          | 120-дан 200-ге дейін жолаушы орны бар                | 2180                                             |
|          | 200-ден жоғары жолаушы орны бар                      | 3820                                             |
|          | 2) тік ұшақтар                                       | 135                                              |
| 3        | Теңіз көлігі                                         |                                                  |
|          | 50 жолаушы орнын қоса алғанда                        | 50                                               |
|          | 50-ден 100-ге дейін жолаушы орны бар                 | 100                                              |
|          | 100-ден жоғары 150-ге дейін жолаушы орны бар         | 150                                              |
|          | 150-ден жоғары 300-ге дейін жолаушы орны бар         | 300                                              |
|          | 300-ден жоғары жолаушы орны бар                      |                                                  |
| 4        | Ішкі су көлігі                                       |                                                  |
|          | 50 жолаушы орнын қоса алғанда                        | 17,5                                             |

|  |                                                      |     |
|--|------------------------------------------------------|-----|
|  | Автомобильдік                                        | 35  |
|  | 1) жеңіл автомобильдер, автобустар, микроавтобустар: | 50  |
|  | 4 жолаушы орны бар                                   | 90  |
|  | 4-тен 7-ні қоса алғанда жолаушы орны бар             | 160 |

**8.2.** Теміржол тасымалдауын жүзеге асыратын тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру бойынша сақтандыру сыйақысының көлемі сақтандыру шартының әрекет ету кезеңінің ішінде Қазақстан Республикасы аумағында тасымалдаушының жолаушыларды және олардың мүлкін тасымалдау бойынша алған (алуы тиіс) жүзеге асыратын қызмет табысының 0,2 пайызын құрайды, бір айда түскен (түсуі тиіс) табыстан төленетін ай сайынғы жарна ретінде төленеді.

**8.3.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты он екі айдан аз уақытқа жасалатын болса, сақтандыру сыйлықақысының келесі мөлшері белгіленеді:

| №<br>п\п | Сақтандыру мерзімі              | Сақтандыру сыйлықақысының көлемі (жылдық сақтандыру сыйлықақысынан пайыз көлемінде) |
|----------|---------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | 1 айға дейін қоса алғанда       | 20                                                                                  |
| 2        | 1-ден 2 айға дейін қоса алғанда | 30                                                                                  |
| 3        | 2-ден 3 айға дейін қоса алғанда | 40                                                                                  |
| 4        | 3-тен 4 айға дейін қоса алғанда | 50                                                                                  |
| 5        | 4-тен 5айға дейін қоса лғанда   | 60                                                                                  |
| 6        | 5-тен 6 айға дейін қоса алғанда | 70                                                                                  |
| 7        | 6-дан 7 айға дейін қоса алғанда | 75                                                                                  |
| 8        | 7-ден 8 айға дейін қоса алғанда | 80                                                                                  |
| 9        | 8-ден 9 айға дейін қоса алғанда | 85                                                                                  |
| 10       | 9-дан 10айға дейін қоса алғанда | 90                                                                                  |
| 11       | 1 айға дейін қоса алғанда       | 95                                                                                  |
| 12       | 1-ден 2 айға дейін қоса алғанда | 100                                                                                 |

Осы тармақтағы талаптар теміржол тасымалдауын жүзеге асыратын тасымалдаушымен жасалған тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартына қолданылмайды.

**8.4.** Егер тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы жасалған болса сақтандырушы өз білгенінше Ережелердің осы бөліміне сәйкес есептелген, төленуі тиіс сақтандыру сыйлықақысының 10 пайызынан артық емес көлемінде сақтанушыға жеңілдік бере алады. Бұл ретте тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында

сақтандыру сыйлықақысының жалпы көлемі және жеңілдік есептелген (бар болған жағдайда) сақтандыру сыйақысының сомасы қатар көрсетілуі тиіс.

- 8.5.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандырушының интернет-ресурсын пайдаланбай басқа жолмен жасалған болса, жеңілдік беру рұқсат етілмейді.
- 8.6.** Темір жол тасымалын жүзеге асыратын тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасалған кезде, Ережелердің 8.2-тармағында қарастырылған сақтандыру сыйлықақысының көлемін сақтандырушы жүргізген сақтандыру тәуекелін бағалау нәтижелері бойынша, бірақ тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартының Қазақстан Республикасының аумағы бойынша әрекет ету мерзімі ішінде жолаушыларды және олардың мүлкін тасымалдаудан алынған (алынуы тиіс) табыс сомасының 0,5 пайызынан артық болмайтындай көлемге дейін артуы мүмкін.
- 8.7.** Темір жол тасымалынан басқа жолаушы тасымалдаудың басқа түрлерін жүзеге асыратын тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасалған кезде Ережелердің 8.1-тармағында қарастырылған сақтандыру сыйақысының көлемін сақтандырушы жүргізген сақтандыру тәуекелін бағалау нәтижелері бойынша, алайда 2 (екі) еседен артық емес көлемде көтеруі мүмкін.
- 8.8.** Сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі және мерзімі тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленеді.
- 8.9.** Егер тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартымен сақтандыру сыйақысын бөліп төлеу ескерілсе, сақтанушының кезекті сақтандыру жарнасын төлемей, сақтандырушы үшін аталған шартты мерзімінен бұрын тоқтату үшін негіз болмайды.
- 8.10.** Сақтанушы кезекті сақтандыру жарнасын уақытылы төлемеген жағдайда Қазақстан Республикасының 353-бабында белгіленген тәртіппен және көлемде сақтандырушыға тұрақсыздық айыбын төлеуі тиіс.
- 8.11.** Сақтандырушы интернет-ресурсы арқылы сақтандыру сыйақысын қолма-қол ақшасыз төлеу мүмкіндігін береді.

## **9. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ОРЫН АЛҒАНДЫҒЫН, КЕЛТІРІЛГЕН ЗАЛАЛ КӨЛЕМІН ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ СЫЙАҚЫСЫН АНЫҚТАУ**

- 9.1.** Жолаушыларды тасымалдау кезінде олардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне келтірілген зиянды өтеу бойынша тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің туындау

фактісі тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру бойынша сақтандыру жағдайы болып танылады.

- 9.2.** Жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген залал оның қайтыс болуына, еңбек қабілеттігін уақытша немесе тұрақты жоғалтумен байланысты зиянның материалдық көрінісін де қамтиды.
- 9.3.** Жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген залал тиісті ұйымдар берген құжаттар негізінде Заңға сәйкес анықталады.
- 9.4.** Жәбірленушінің мүлкіне келтірілген залал жолаушының тасымалдау кезінде жоғалған, жетіспейтін, бүлінген (бұзылған) мүлкінің, тасымалдаушы тасымалдауға қабылдап алған (жол жүк) және (немесе) жолаушы жанындағы мүліктің құнын қамтиды.
- 9.5.** Тасымалдаушының кінәсі үшін жолжүктің және (немесе) жолаушының жанындағы заттардың жоғалуы, жетіспеуі және (немесе) бүлінуі (бұзылуы) жағдайында келтірілген залал көлемі төменде көрсетілгендей анықталады:
- 1) жолжүктің және (немесе) жолаушы жанындағы заттардың жоғалуы немесе жетіспеуі жағдайында – жоғалған немесе жетіспейтін жол жүктің және (немесе) жолаушы жанындағы заттардың құны көлемінде;
  - 2) жолжүктің және (немесе) жолаушы жанындағы заттардың бүлінуі жағдайында – олардың құнының түскен сомасы көлемінде, ал бүлінген жол жүкті, сондай-ақ жолаушы қасындағы заттарды қалпына келтіру мүмкіндігі болмаған жағдайда – олардың құны көлемінде;
  - 3) құндылығы көрсетілген тасымалдауға өткізілген жолжүк жоғалған жағдайда – жолжүктің көрсетілген құны көлемінде.
- 9.6.** Сақтандыру жағдайының орын алғанын және тасымалдау барысында жолаушылар мүлкіне келтірген залал көлемін дәлелдеу сақтанушыға (сақтандырылушыға) жүктеледі.
- 9.7.** Сақтандыру жағдайының орын алуы нәтижесінде келтірілген залал көлемін сақтанушының немесе оның өкілінің жазбаша арызы бойынша сақтандырушы анықтайды.
- 9.8.** Сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленуші сақтандырушы немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген мүлікке келтірілген залал көлемін бағалау нәтижелерімен келіспеген жағдайда, залал көлемін бағалау үшін басқа тәуелсіз сарапшыға хабарласуға құқылы. Бұл ретте, сақтандырушы жүргізілген бағалауды мойындаса немесе сот оны дәлелді және әділ деп таныса, сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленуші көтерген шығындарды сақтандыру төлемінің жүзеге асырылуына не асырылмауына қарамастан сақтандырушы өтеуге тиіс.
- 9.9.** Егер сақтандырушы немесе тәуелсіз сарапшы сақтандыру жағдайы орын алғаны туралы хабарлама алғаннан кейін жеті жұмыс күні ішінде жоғалған, жетіспейтін және (немесе) бүлінген (бұзылған) мүлікке қажетті тексеріс жүргізбесе және сақтандыру актісін жасай отырып мүлікке

келтірілген зиян көлемін бағалауды жүзеге асырмаса, сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленуші тәуелсіз сарапшы қызметін пайдалануға және мүлікті қалпына келтіруді (утилизациялауды) бастауға құқылы. Бұл ретте, бүлінген (жойылған) мүлікті уақытылы бағалау мүмкіндігінің болмауы дәлелді себептерге (аталған мүлік иесінің өлімі, дертке шалдығуы) байлынысты екенін немесе сақтанушының (сақтандырылушының) немесе жәбірленушінің мүлікті бағалауға беруден жалтару кінәсі себебінен екенін дәлелдеп бермесе, сақтандырушының мүлікке келтірілген залал көлемін бағалау нәтижелеріне қарсылық білдіруге құқығы болмайды.

**9.10.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершілігінің шекті көлемі (сақтандыру сомасы) бөлек көрсетілуі тиіс және келесі көлемнен аз болмауы керек (айлық есептік көрсеткішімен):

Әрбір жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген залал:

- қазаға ұшырау – 5 000;
- мүгедектік тағайындау:
  - I топ – 5 000,
  - II топ – 3 500,
  - III топ – 2 500;
- бала-мүгедек – 5 000;
- мүгедектік тағайындалмай жарақат алу, зақымданып қалу немесе денсаулыққа келтірілген басқа да теріс әсерлер – амбулаторлық және стационарлық ем алуға кеткен нақты шығын көлемінде, бірақ 200-ден артық емес;
- әрбір жәбірленушінің мүлкіне келтірілген залал үшін – келтірілген залал көлемінде, бірақ 250-ден артық емес.

**9.11.** Жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген залал салдарынан қаза болу немесе мүгедектік алуға әкеп соқтырған жағдай үшін осы Ережелердің 9.10-тармағында белгіленген, сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлеміндегі төлем жүзеге асырылады. Тасымалдау барысында жолаушының өміріне және денсаулығына келтірілген залал үшін сақтандыру төлемі тасымалдаушының кінәлі болуына не болмауына қарамай өтелуге тиіс.

**9.12.** Сақтандыру төлемінің көлемін есептеу үшін сақтандыру төлемінің күніне дәл келетін Қазақстан Республикасының заңнамалық актісіне сәйкес белгіленген айлық есептік көрсеткіш қолданылады.

**9.13.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша франшиза бір сақтандыру жағдайы және әрбір жәбірленуші бойынша айлық есептік көрсеткіштің бес еселік көрсеткішін құрайды. Егер келтірілген залал көлемі белгіленген франшиза көлемінен артық болса, сақтандыру төлемі толық көлемде жүзеге асырылады.

Жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген залал үшін сақтандыру төлемі франшизаны қолданбай жүзеге асырылады.

- 9.14.** Сақтанушы (сақтандырылушы) залалды болдырмау немесе азайту мақсатында көтерген шығындар сақтандырушымен өтелуі тиіс, егер мұндай шығындар қажетті болса немесе сақтандырушының нұсқаулыған орындау үшін жасалынған болса, тиісті шаралардың сәтсіз болуына қарамастан. Мұндай шығындар нақты көлемде өтеледі, сонымен бірге сақтандыру төлемі мен шығындар өтемінің жалпы сомасы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасынан артпауы тиіс. Егер шығындар сақтанушының сақтандырушының нұсқаулықтарын орындау барысында орын алса, олар сақтандыру сомасына қатыссыз толық көлемде өтеледі. Көрсетілген шығындарды сақтандырушы оларды көтерген тұлғаға тікелей төлейді.
- 9.15.** Келтірілген залалды толық өтеу үшін сақтандыру сомасы жеткіліксіз болған жағдайда тасымалдаушы жәбірленушіге сақтандыру сомасы мен залалдың нақты көлемі арасындағы айырманы ғана өтейді.
- 9.16.** Жәбірленуші қаза болған жағдайда жәбірленушіні жерлеуді жүзеге асырған тұлғаға сақтандырушы жүз айлық есептік көрсеткіш көлемінде жерлеуге кеткен шығындарын төлеп береді.

## **10.САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ЖАЛПЫ ШАРТТАРЫ**

- 10.1.** Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылушы) немесе пайда алушы болып табылатын өзге тұлға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес жазбаша нысанда, оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы ұсынады. Арыз берушінің талабы бойынша өтініш беруші сақтандырушы қол жеткізе алатын мемлекеттік органдардың дерекқорларында және (немесе) ақпараттық жүйелерінде электрондық нысанда бар құжаттарды қоспағанда, сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттардың түпнұсқаларын сақтандырушыға ұсынуға міндетті.
- 10.2.** Сақтандыру төлемі туралы арызға келесі құжаттар тіркеледі:
- 1) сақтандыру жағдайының болу фактісін және жәбірленушілерге келтірілген залал көлемін растайтын құжат;
  - 2) тасымалдаушы жасаған, көліктегі сақтандыру жағдайы туралы акт;
  - 3) жол жүру билеті немесе оны ауыстыратын құжат (билет сату тізімдеменің немесе тасымалдаушы растаған билет түбіртегінің көшірмесі) – тасымалдаушыға билет берілген болса немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен ресімделген куә жауаптары;

- 4) денсаулық сақтау ұйымдарының уақытша еңбекке қабілетсіздік анықтамаларының көшірмесі немесе мамандырылған мекемелердің жәбірленушіге мүгедектікті анықтау туралы анықтамалары – мүгедектік анықталған жағдайда;
- 5) жәбірленушінің өлімі туралы куәліктің нотариатта расталған көшірмесі және пайда алушының залалдың өтелуіне құқығын растайтын құжат (көшірме) – жәбірленуші қайтыс болған жағдайда;
- 6) жәбірленушінің жоғалған, жетіспеген немесе бүлінген (зақымдалған) мүлкінің тізімі – мүлікке залал келтірілген жағдайда;
- 7) сақтандыру жағдайы болған кезде залалдың алдын алу немесе оны азайту мақсатында сақтанушы (сақтандырылушы) көтерген шығындарды растайтын құжаттар – олар болған жағдайда. Сақтандырушының сақтанушыдан (сақтандырылушыдан) немесе жәбірленушіден қосымша басқа құжаттарды сұрауына рұқсат берілмейді.

**10.3.** Көлікте орын алған сақтандыру жағдайы туралы тасымалдаушы жасаған акт келесі мәліметтерді қамтуы тиіс:

- 1) жәбірленушінің тегі, аты, әкесінің аты;
- 2) көлік түрі;
- 3) рейс нөмірі, поезд нөмірі, кемеңің аты және т.б.;
- 4) жүріс маршруты;
- 5) жәбірленушіде бар жол жүру билетінің сериясы және нөмірі;
- 6) сақтандыру жағдайы болған орын, күн және уақыт;
- 7) жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген зақым сипаттамасы;
- 8) жәбірленушінің мүлкіне келтірілген зақымның сипаттамасы;
- 9) сақтандыру жағдайының мән-жайын қысқаша баяндау;
- 10) тергеуді жүзеге асыратын уәкілетті органның атауы;
- 11) жәбірленуші жіберілген медициналық мекеменің атауы және орналасқан жері;
- 12) көлік ұйымының немесе көлік құралы басшысының тегі, аты, әкесінің аты және қолы;
- 13) тергеуді жүзеге асырып отырған құзіретті орган өкілінің тегі, аты, әкесінің аты және қолы;
- 14) жеке кәсіпкерлік субъектілерін есптемегенде тасымалдаушының мөрі.

**10.4.** Құжаттарды қабылдап алған сақтандырушы арыз берушіге ұсынылған құжаттардың толық тізімі және оларды қабылдап алған күн көрсетілген анықтаманы беруге міндетті. Егер сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы талапты электронды түрде жіберген болса, сақтандырушы аталған анықтаманы электронды түрде бере алады;

**10.5.** Жәбірленуші (оның қазасы жағдайында Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жәбірленушінің қазасына байланысты зиянның

өтелуіне құқығы бар тұлға), сонымен қатар сақтанушы (сақтандырылушы) немесе жәбірленушіге (залалдың өтелуіне құқығы бар тұлғаға) осы Заңда белгіленген сақтандырушы жауапкершілігінің көлемі шегінде келтірілген залалды қайтарған және сақтандыру төлеміне құқық алған басқа тұлға пайда алушы болып табылады.

- 10.6.** Жәбірленушінің өміріне және денсаулығына келтірілген залал бойынша сақтандыру төлемі басқа сақтандыру шарттары бойынша тиісті сомалардан бөлек жүзеге асырылады;
- 10.7.** Жәбірленушінің жазбаша түрде ресімделген арызы немесе нотариатта расталған сенімхаты бойынша сақтандыру төлемі оған денсаулықты және (немесе) мүлікті қалпына келтіру бойынша қызмет көрсеткен (көрсететін) тұлғаға тікелей беріле алады.
- 10.8.** Сақтандыру төлемін жүзеге асырғанда сақтандырушының пайда алушыдан оның сақтандырушыға талап қою құқығын шектейтін шарттарды қабылдауын талап етуге құқығы жоқ.

## **11. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ**

- 11.1.** Сақтандыру төлемін сақтандырушы Ережелердің 10-бөлімінде қарастырылған құжаттарды алған күннен кейінгі жеті жұмыс күні ішінде жүргізеді.
- 11.2.** Сақтандыру төлемінің мөлшерімен пайда алушы келіспеген жағдайда, сақтандырушы сақтандыру төлемінің көрсетілген тұлғалардың ешқайсы дауламайтын бөлігін шұғыл түрде Ережелердің 11.1-тармағында қарастырылған мерзім ішінде жүзеге асыруға міндетті.
- 11.3.** Сақтандыру төлемінің дауланатын бөлігі бітімгершілік келісімге келіп, ол сотта бекітілген күннен бастап, немесе осы дауға қатысты сот шешімі заңды күшіне енгеннен кейін, егер сот шешімді мүлтіксіз орындауға бағытталмаған болса, сақтандырушы үш жұмыс күні ішінде төлеуі тиіс.
- 11.4.** Егер сақтандыру жағдайына әкеп соқтырған оқиға нәтижесінде жәбірленушінің денсаулығы едәуір нашарласа (мүгедектік немесе мүгедектіктің жоғары тобы анықталса) немесе қаза болса, онда сақтандырушы жәбірленушіден (пайда алушыдан) түскен арыз және тиісті құжаттар негізінде Заңда және осы Ережелерде белгіленген тәртіппен және көлемде сақтандыру төлемі сомасына қайта есептеу жүргізуі тиіс. Сонымен бірге сақтандыру төлемінің сомасына қайта есептеу жүргізілген кезде алдыңда төленген сомалар да есепке алынады.
- 11.5.** Сақтандыру төлемін уақытылы жүргізбеген жағдайда сақтандырушы Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 353-бабы белгілеген тәртіппен және көлемде пайда алушыға тұрақсыздық айыбын төлеуі тиіс.

## **12.САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ТӨЛЕУДЕН БОСАТУ**

**12.1** Егер сақтандыру жағдайы төменде көрсетілген жағдайлар салдарынан орын алса, сақтандырушы сақтандыру төлемін төлеуден толық немесе жартылай бас тартуға құқылы:

- 1) қажетті қорғаныс жағдайында немесе аса қажеттілікпен жасалған іс-әрекетті есептемегенде, сақтандыру жағдайын туғызуға бағытталған немесе оның орын алуына ықпалын тигізген пайда алушының қасақана іс-әрекеті;
- 2) сақтандыру жағдайымен себеп-салдарлық байланысы бар, Қазақстан Республикасының заңнамалық актілері белгілеген тәртіпте қасақана қылмыс немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп танылған пайда алушының іс-әрекеті.

**12.2** Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуына төменде көрсетілгендер де негіз бола алады:

- 1) сақтанушы, сақтандырылушы, пайда алушының келтірілген залал үшін кінәлі тұлғадан сақтандыру бойынша тиісті өтемақыны алуы;
- 2) осы Ережелерде қарастырылған жағдайлардан басқа кезде, сақтандырушыға сақтандыру жағдайы орын алғандығы туралы хабарламаса немесе уақытылы хабарламаса;
- 3) жәбірленушінің ақша, құнды қағаздар, алтын, күміс бұйымдары, зеңгерлік бұйымдары, әшекейлері, өнер туындылары немесе басқа да құнды заттары түріндегі мүлкіне залал келтіру.

**12.3** Сақтандырушыны сақтандыру жағдайы орын алғаны туралы уақытылы ескертпеу немесе хабарламау сақтандыру төлемінен бас тартуға негіз бола алмайды, егер ол дәлелді себептерге байланысты болса және сақтандыру жағдайының орын алу фактісін, жәбірленушінің өміріне және денсаулығына зиян келтіру фактісін растайтын тиісті құжаттар ұсынылса, сонымен қатар бағалау жүргізілуі тиіс мүлік тікелей сақтандыру жағдайы орын алғаннан кейінгі жайда сақталса.

**12.4** Егер сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға негіз болса, сақтандырушы арыз және барлық құжаттарды алған күннен кейінгі жеті жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемі туралы талап қойған тұлғаға бас тарту себептерін дәлелді негіздей отырып және сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына жүгіну құқығы туралы хабардар ете отырып, жазбаша түрдегі сақтандыру төлемін төлеуден толық немесе ішінара бас тарту туралы тиісті шешімді жіберуге міндетті.

**12.5** Егер сақтандыру жағдайы төмендегілерге байланысты орын алса, сақтандырушы сақтандыру төлемін жүргізуден босатылады:

- 1) ядролық жарылыс, радиация немесе радиоактивті зақым әсері;
- 2) соғыс қимылдары;

- 3) азаматтық соғыс, әр түрлі нысандағы халық толқулары, жаппай тәртіпсіздік немесе ереуілдер.

**12.6** Сақтандырушының осы бөлімде қарастырылмаған негіздер бойынша сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы жоқ.

### **13.ЗАЛАЛ КЕЛТІРГЕН ТҰЛҒАҒА КЕРІ ТАЛАП ҚОЮ ҚҰҚЫҒЫ**

**13.1** Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушы сақтанушыға (сақтандырылушыға) келесі жағдайларда жүргізілген сақтандыру төлемі шегінде кері талап қоюға құқылы:

- 1) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі, қажетті қорғаныс жағдайында немесе аса қажеттілікпен жасалған іс-әрекетті есептемегенде, сақтандыру жағдайын туғызуға бағытталған немесе оның орын алуына ықпалын тигізген қасақана іс-әрекеті салдарынан орын алғанда;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) азаматтық-құқықтық жауапкершілігі алкогольден, есірткіден немесе ұйтқұмарлық мастану жағдайында көлік құралын жүргізу салдарынан орын алғанда;
- 3) көлік құралын жүргізген тұлғаның оны жүргізуге құқығы болмаса;
- 4) соттық іс қарау кезінде сақтандыру жағдайы көлік құралының сақтанушы (сақтандырылушы) білген немесе білуі керек болған техникалық ақаулықтары салдарынан орын алғандығы белгілі болғанда;
- 5) көлік құралы оның техникалық сипаттамасына сай келмейтін мақсатта қолданылғанда;
- 6) сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру жағдайынан болған залалды азайту бойынша әдейі ешқандай шара қолданбағанда.

**13.2** Егер осы Ережелердің 13.1-тармағында аталған жағдайларда көлік құралын оның иесімен еңбек қатынастырында болғандықтан немесе көлік иесінің көзінше келісімді жазбаша рәсімдемей көлікті пайдаланған тұлға келтірілген залал үшін айыпты болса, онда сақтандырушы аталған көлік құралының иесіне кері талап қою құқығына ие.

**13.3** Сақтандыру нәтижесінде сақтандырушы өтеген залал үшін жауапты тұлғаға сақтанушы (сақтандырылушы) қоя алатын кері талап құқығы сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға өзі төлеген сомасы шегінде ауысады.

## **14. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЭЛЕКТРОНДЫ ТҮРДЕ ЖАСАСУ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫН РЕТТЕУ ТӘРТІБІ**

**14.1.** Электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу арқылы электронды нысанда тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін

сақтандырушының интернет-ресурсы және (немесе) ақпараттық жүйесі пайдаланылады.

**14.2.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын электрондық нысанда жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу үшін өтініш берген кезде сақтанушыдан мамандандырылған бағдарламалық жасақтаманы пайдалану талап етілмейді.

**14.3.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

**14.4.** Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу кезінде сақтандырушы:

- 1) сақтанушыға тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу не одан бас тарту (бас тарту себептерін көрсете отырып) туралы электрондық хабарламаны дереу жөнелтуді;
- 2) уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде белгіленген тәртіппен электрондық хабарлама түрінде сақтанушыны (сақтандырылушыны) реттеу үшін құжаттарды қабылдаудан бас тартуды (бас тарту себептерін көрсете отырып) қоса алғанда, сақтандыру жағдайын реттеу процесінің негізгі кезеңдері туралы хабардар етуді;
- 3) сақтанушының (сақтандырылушының) Сақтандырушының интернет-ресурсында жасалған тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша ақпаратты тексеру мүмкіндігін;
- 4) Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) үшін Сақтандырушының интернет-ресурсына тәулік бойы қолжетімділікті қамтамасыз ете отырып, электрондық нысанда тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын және ол бойынша сақтандыру жағдайы жөніндегі ақпаратты сақтауды;
- 5) сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға) төмендегі әрекеттерді жүзеге асыру үшін қажетті ақпаратты (өтініштерді, хабарламаларды және (немесе) өзге де құжаттарды, мәліметтерді) электрондық түрде құру және сақтандырушыға жіберу мүмкіндігін қамтамасыз етеді:
  - тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу;
  - тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын қайта жасасу, мәліметтерді өзгерту;
  - тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзу;
  - сақтандыру жағдайының (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиғаның) басталғаны туралы хабарлау;
  - келтірілген зиянның мөлшерін анықтау;

- сақтандыру төлемін алу;

- 6) - тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу туралы хабарлама дерекқорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан жіберіледі.
- 7) Егер тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, электрондық ақпараттық ресурстарды алмасу арқылы тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу арқылы төлейтін жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап жасалған болып есептеледі.
- 8) Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылушы) немесе пайда алушы ретіндегі өзге тұлға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша нысанда, оның ішінде уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы ұсынады.
- 9) Сақтандырушы тәулік бойы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын жасасу және олар бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.
- 10) Сақтандыру агенттерінің сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл арқылы электрондық нысанда сақтандыру шарттарын жасасуға арналған сақтандыру ұйымдарының ақпараттық жүйелерін пайдалана отырып, тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарттарын жасасу бойынша қызметіне жол берілмейді;

## **15. ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

**15.1.** Тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан дау туындаған жағдайда сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы):

- 1) сақтандырушыға (соның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, интернет-ресурстары арқылы) талаптар көрсетілген және оның талаптарын растайтын құжаттар қоса тіркелген жазбаша өтінішті жолдауға не болмаса.
- 2) “Сақтандыру қызметі туралы” Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, тасымалдаушының жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін сақтандыру омбудсменіне (тікелей сақтандыру омбудсменіне , оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы не сақтандырушы арқылы, сонымен қатар оның филиалы, өкілдігі, өзге де

оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) немесе сотқа өтініш жолдауға құқылы.

- 15.2.** Сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы) сақтандыру омбудсменіне жүгінген жағдайда, сақтандырушы сақтанушының, үшінші тұлғаның (пайда алушының), сақтандыру омбудсменінің сұрауы бойынша дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттар сұралған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде беруге міндетті.
- 15.3.** Сақтандырушы сақтанушыдан (үшінші тұлғадан, пайда алушыдан) өтініш алған кезде бес жұмыс күні ішінде оны қарап, дауды әрі қарай реттеу тәртібін көрсетіп жазбаша жауап береді.
- 15.4.** Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы), сондай-ақ сақтандырушы сақтандыру омбудсменінің шешімін алғаннан кейін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сотқа жүгінуге құқылы. Бұл ретте сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін сақтандыру омбудсменінің шешімін орындау міндетті емес.